

Je všemu konec. Nemohu dále. Před 84 lety popravili nacisté generála Aloise Eliáše, ministerského předsedu protektorátní vlády

19.6.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

"Je všemu konec. Nemohu dále. Loučím se s vámi všemi, ať mi má drahá žena odpustí. Líbám ji a k srdci tisknu. Zvítězíme!" To jsou poslední slova ministerského předsedy protektorátní vlády, generála Aloise Eliáše, které napsal ve vězení těsně před popravou. Kousek smotaného papíru odhodil směrem k podplukovníku Václavu Kropáčkovi, který zrovna uklízel chodbu. Podplukovník Kropáček moták ukryl, ten se později dostal do rukou manželky generála Eliáše Jaroslavy Eliášové. Jeho památku si můžete připomenout v Národním památníku na Vítkově s Hrobem Neznámého vojína, kde je generál Eliáš se svou ženou pochován.

Po atentátu na Reinharda Heydricha 27. května 1942 rozpoutali nacisté v protektorátu teror a vraždění. Dne 19. června 1942 byl na přímý rozkaz Heinricha Himmlera zastřelen generál Alois Eliáš. Jako ministerský předseda protektorátní vlády působil mezi roky 1939 a 1941. Současně byl spoluzakladatelem Obrany národa, také vedoucí osobností domácího odboje. Byl nacisty za svou odbojovou činnost popraven jako jediný premiér okupovaného státu. Po osvobození Československa byl posmrtně povýšen do hodnosti armádního generála.

Narodil se 29. 9. 1890 v rodině krejčího Aloise Eliáše a jeho manželky Josefy, rozené Vorlíčkové. Po absolvování české státní reálky na Vinohradech, na níž studoval v letech 1901–1908 a kde 2. 7. 1908 maturoval, nastoupil na podzim téhož roku na Českou vysokou školu technickou v Praze. Zde studoval až do 10. 3. 1911, kdy složil státní zkoušku inženýrsko-zeměměřičskou.

Poté nastoupil k firmě Ing. Maxe Píchy, která prováděla stavební a trasovací železniční práce v různých zemích bývalého Rakouska-Uherska. V mezidobí byl dnem 14. 4. 1913 odveden a 1. 10. 1913 nastoupil jako jednoroční dobrovolník k c. k. pěšímu pluku č. 28 v Praze. Zde však absolvoval pouze základní výcvik a již 17. 12. 1913 byl přeložen do náhr. zálohy a vrátil se zpět do svého původního zaměstnání.

Dnem 26. 7. 1914 nastoupil na základě mobilizace činnou službu u c. k. pěšího pluku č. 28 a jako střelec byl 23. 8. 1914 odeslán na ruskou frontu, kde padl 31. 8. 1914 do zajetí. Dobu od 31. 8. 1914 do 26. 3. 1916 strávil v ruských zajateckých táborech. Dnem 27. 3. 1916 nastoupil službu jako technický úředník v ruské armádě, kde byl nejdříve zařazen na dostavbě dráhy Novonikolajevsk - Barnaul - Bijsk a poté se podílel na budování železnice na Kavkaze. V červenci 1917 se přihlásil do čs. legií v Rusku a dnem 23. 8. 1917 byl prezentován jako střelec u 5. čs. střel. pluku v Borispolu a zároveň byl odeslán jako frekventant do tam dislokované důstojnické školy.

Dne 15. 10. 1917 odjel s Husákovým transportem do Francie a 14. 11. 1917 byl dočasně přidělen k 33. fr. pěšímu pluku v Cognacu. Počátkem roku 1918 byl frekventantem důstojnické školy v St. Maixent a po návratu do Cognacu působil jako instruktor nováčků - krajanů z USA. Dnem 7. 3. 1918 byl v Cognacu v hodnosti ppor. (povýšen 28. 2. 1918) zařazen do 21. čs. střel. pluku, u něhož poté sloužil až do návratu do vlasti a postupně prošel funkcemi vel. čety, vel. roty, pobočníka I. prap. a plukovního pobočníka. V době od 1. 5. do 1. 6. 1918 absolvoval ve frontovém pásmu u Verdunu kurs

pro velitele rot u 319. fr. pěšího pluku a poté odešel s 21. čs. střel. plukem na frontu (zúčastnil se bojů v Alsasku, na Aisně a u Terronu). V mezidobí byl 22. 8. 1918 povýšen do hodnosti npor.

Dne 10. 1. 1919 se vrátil v hodnosti kapitána fr. legií (povýšen 12. 12. 1918) do vlasti. Jako náčelník štábu Velitelství operujících vojsk na Těšínsku se ve dnech 10. 1.–25. 3. 1919 zúčastnil bojů proti Polákům a od 1. 6. 1919 jako náčelník štábu skupiny „Gillain“ i tažení proti maď. bolševikům na Slovensku. Od 5. 11. 1919 byl přidělen MNO v Praze, jako zástupce přednosty stavebního odděl. IV./16. Tehdy byl dnem 24. 12. 1919 aktivován v hodnosti mjr. (povýšen 1. 6. 1919) jako důstojník z povolání. Od 5. 2. 1920 do 30. 4. 1921 konal službu u p. pl. 21 v Čáslavi, kde prošel funkcemi zástupce vel. pluku, zatímního vel. pluku a II. plukovního pobočníka. Poté byl ustanoven prvním pobočníkem ministra národní obrany (gen. Otakar Husák) a v tomto přidělení působil až do 22. 7. 1921. V době od 15. 6. do 1. 8. 1921 absolvoval informační kurs při škole generálního štábu v Praze a dnem 11. 11. 1921 se stal na dva roky posluchačem Vysoké školy válečné v Paříži.

Po jejím skončení a návratu do Prahy byl dnem 1. 9. 1923 přeložen v hodnosti pplk. (povýšen 21. 12. 1922) do skupiny důstojníků gšt. a zároveň byl přidělen k MNO – hl. št. v Praze. Zde zpočátku působil v operačním odděl., avšak 15. 10. 1923 byl přidělen k 1. odděl. a dnem 1. 1. 1924 byl ustanoven jeho přednostou. V této funkci se 1. 5. 1928 dočkal povýšení na plk. Od 28. 2. 1929 do 29. 9. 1931 vykonával funkci II. zástupce náčelníka hl. št. a dnem 20. 7. 1929 byl povýšen na brig.gen. V době 30. 9. 1931 do 29. 11. 1933 velel 2. p. brig. v Chomutově, avšak funkci po řadu měsíců nevykonával, neboť od 30. 1. 1932 do 17. 7. 1933 působil dlouhodobě v zahraničí jako stálý člen čs. delegace na konferenci pro omezení zbrojení v Ženevě.

Od 30. 11. 1933 do 14. 11. 1935 velel 3. div. v Litoměřicích a poté se stal velitelem V. sboru v Trenčíně (od 1. 1. 1936 jako div.gen.). Tuto funkci vykonával i za branné pohotovosti státu, a to až do 30. 9. 1938, kdy byl povolán do Prahy, aby zastupoval arm.gen. Jana Syrového v úřadu ministra národní obrany.

Od 1. 12. 1938 do 26. 4. 1939 byl ministrem dopravy v Beranově vládě, jež se 16. 3. 1939 změnila na vládu Protektorátu Čechy a Morava. Dnem 27. 4. 1939 byl jmenován ministerským předsedou protektorátní vlády. Od počátku okupace patřil společně s arm.gen. Josefem Bílým mezi nejvýznamnější zakladatele ON. Napojen byl i na PÚ, ÚVOD a PVVZ. Udržoval kontakty i s voj. odbojovou organizací Flora na Slovensku.

Po celou dobu působení ve funkci ministerského předsedy byl v neustálém spojení s dr. E. Benešem, a to až do svého zatčení. Na předsednictvu vlády si vytvořil vlastní „vojenský štáb“ v jehož čele stál plk.gšt. František Havel a z jeho iniciativy vznikla i zprav. organizace tiskových referentů řízená přímo z předsednictva ministerské rady dr. Zdeňkem Schmoranzem. Nemalými finančními částkami se podílel na financování odboje i na podpoře rodin perzekvovaných.

V den Heydrichova příchodu do Prahy – 27. 9. 1941 – byl zatčen gestapem v Černínském paláci na Hradčanech a v následujících dvou dnech vyslýchán v Petschkově paláci. Nikoho ze svých spolupracovníků neprozradil. Na základě předchozích poznatků a tohoto výslechu vypracovalo gestapo obžalobu, na jejímž základě byl gen. Eliáš v soudním procesu, který se konal 1. 10. 1941 v budově Petschkova paláce (za předsednictví prezidenta berlínského Volksgerichtu Otto Thieracka), odsouzen za zločiny velezrady, zemězrady a podporování nepřítele k trestu smrti.

Vykonání rozsudku bylo odloženo a gen. Eliáš byl vězněn jako „rukojmí“ v Pankrácké věznici. Situace se radikálně změnila po atentátu na R. Heydricha. Dne 19. června 1942 večer byl gen. Eliáš na přímý rozkaz Heinricha Himmlera odvezen na střelnici v Praze-Kobylisích a zastřelen. Stal se tak jediným předsedou vlády okupované země, kterého Němci popravili. Po osvobození ČSR byl gen. Eliáš posmrtně povýšen do hodnosti armádního generála.

Převzato z publikace Vojenské osobnosti československého odboje; sestavil kolektiv autorů VHÚ Praha.

<https://www.vhu.cz/je-vsemu-konec-nemohu-dale-pred-84-lety-popravili-naciste-general-a-loise-eliase-ministerskeho-predsedu-protektoratni-vlady>